

метадані

Заголовок

Диплом_Мікава_антиплагіат.doc

Автор

Мікава Катерина Олегівна

Науковий керівник / Експерт

Мікава Катерина Олегівна

підрозділ

East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl

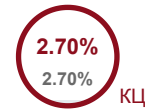
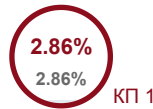
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		25

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

7414

Кількість слів

56374

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	Колір тексту
1	Іванова ПЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	22	0.30 %
2	http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1865/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A4%D0%9C%D0%91.pdf	18	0.24 %
3	Іванова ПЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	15	0.20 %

4	АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ 5/28/2023 Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Кафедра фінансів)	14	0.19 %
5	Іванова РЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	14	0.19 %
6	https://bankruptcy-ua.com/articles/24735	14	0.19 %
7	Іванова РЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	13	0.18 %
8	Іванова РЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	13	0.18 %
9	https://helpiks.org/8-2475.html	13	0.18 %
10	Іванова РЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	12	0.16 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з програми обміну базами даних (2.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Іванова РЮ_Керівник_ХалатурСМ.docx 2/10/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro State Agrarian and Economic University)	134 (12) 1.81 %
2	АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ 5/28/2023 Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Кафедра фінансів)	14 (1) 0.19 %

з Інтернету (0.86 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/94289/1/Lyashko_mag_rob.pdf	19 (3) 0.26 %
2	http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1865/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A4%D0%9C%D0%91.pdf	18 (1) 0.24 %
3	https://bankruptcy-ua.com/articles/24735	14 (1) 0.19 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР

ЗМІСТ

КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

ВСТУП

Сучасні виклики потребують забезпечення сталого розвитку та надійності банків. Вирішення в умовах кризи цього завдання є неможливим без збільшення капіталу. Отже управління капіталом як одна з вирішальних функцій системи управління банку одержує найбільш важливе значення у сучасних умовах і особливу актуальність. **Капітал банку, його величина і достатність** розглядають як найбільш важелі, що визначають банківську діяльність та є інструментами регулювання його діяльності. Сучасна діяльність щодо регулювання і нагляду в банківській сфері, яка базується на рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду, здійснюється з врахуванням специфіки національної банківської системи.

При цьому особливої важливості набувають питання структури, величини та достатності банківського власного капіталу. У сучасних обставинах здійснюється посилення регулятивних вимог до банківського капіталу. Такі процеси найбільш активно реалізуються не лише в Україні, але й і в інших країнах, що дотримуються рекомендацій Базельського комітету.

У цьому зв'язку стає найбільш актуальним питання управління капіталом банку.

Вивченню теоретичних засад та методичних підходів щодо управління певними аспектами банківської діяльності присвячені праці низки науковців, серед яких: М. Бондарчук, А. Абрамова, О. Вовчак, Ю. Ананьєва, А. Дробязко, В. Коваленко, Т. Журавльова, К. Ларіонова, Ю. Макаренко, С. Науменкова, Т. Мулик, І. Пасічник, Л. Слобода, В. Рудевська, Н. Чиж та інші. Втім непередбачуваний і динамічний розвиток економіки та банківської системи спричиняє виникнення низки нових питань, що потребують актуального вирішення.

Метою роботи є вивчення теоретичних аспектів банківського капіталу, важливих підходів до планування його структури й обґрунтування доцільних напрямів використання банківського капіталу з метою досягнення більш вагомих результатів діяльності.

Згідно до поставленої мети потребують виконання такі завдання:

- дослідити склад, сутність та джерела формування банківського капіталу;
- оцінити підходи до управління банківським капіталом;
- надати **організаційно-економічну характеристику АК КБ «ПриватБанк»**;
- зробити аналіз показників достатності та структури капіталу банку;
- визначити можливості розвитку стратегічного управління капіталом «ПриватБанку»;

Об'єктом дослідження в роботі виступає процеси управління банківським капіталом.

Предметом дослідження є теоретичні, **методичні й практичні аспекти управління банківським капіталом.**

При розкритті теми кваліфікаційної роботи було застосовано **діалектичний метод пізнання, системного аналізу; коефіцієнтного аналізу, групування та порівняння; методи регресійного аналізу.**

В якості інформаційної бази для проведення аналізу було використано **дані фінансової та статистичної звітності АТ КБ «ПриватБанк», що розміщені на офіційному сайті банку та на сайті НБУ, також застосовувалися матеріали монографій, наукових статей, рейтингових агентств та інтернет-джерел.**

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ

- Особливості та джерела формування власного капіталу банку

Розвиток банківської системи має бути системним і комплексним, що потребує поєднання зусиль усіх учасників процесу - Національного банку України, банків, Уряду та органів законодавчої влади. Пріоритетом має стати забезпечення стабільності, зменшення чутливості банківської сфери до факторів, що є дестабілізуючими (зовнішніх і внутрішніх), поліпшення ефективності й якості діяльності банківських структур. У фаховій спеціальній літературі визначається певна кількість неточностей і розбіжностей щодо трактування сутності банківського капіталу. Це суттєвим чином впливає на поступальний розвиток не лише теоретичних засад, але й практичних аспектів залучення та використання банківського капіталу. Від того, наскільки точно буде розкрита сутність банківського капіталу, будуть залежати відносини між банківськими установами й їхніми клієнтами, а також ефективність банківського регулювання і нагляду. Відсутність остаточного підходу до розуміння терміну «банківський капітал» пояснюється перш за все неточністю розуміння дефініції «капітал», серед інших різновидів якого є банківський капітал. [62].

В економічній літературі та вітчизняних нормативно-правових актах є відсутніми чітке визначення дефініції «банківський капітал». При цьому, для його характеристики також використовують такі поняття як «ресурси банку», «власний капітал банку», «ресурсна база банку». У вітчизняній та закордонній теорії й практиці використання терміну «банківський капітал» здійснюється доволі часто. При цьому в залежності від конкретної ситуації цей термін може мати різне тлумачення. Певна група економістів розгадують банківський капітал як єдність залучених і власних коштів (капіталів) банків (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Різні трактування сутності банківського капіталу

В своїй роботі Слав'юк Р. А дає таке визначення терміну «банківський капітал»: як суми коштів, що внесені у банківську установу його власниками і містять в основному акціонерний капітал, нерозподілений прибуток та резерви [55].

Низка авторів (С. В. Науменко, С. В. Міщенко та В. І. Міщенко) прирівнюють поняття «капітал банку» та «ресурси банку». Ці автори зазначають, що банківський капітал слід розуміти як поєднанням залучених банківською установою грошових капіталів з метою використання їх як ресурсів при виконанні кредитних, розрахункових або інших операцій. Ще банківські ресурси виступають в якості

цілісних засобів, що знаходяться у розпорядженні банків і використовуються ними при здійсненні безпосередньо кредитно-інвестиційної та іншої активної діяльності [32].

Мулик Я. І. та Мулик Т. А. різнять поняття «акціонерний капітал» та «банківський капітал». Згідно їхньому розумінню, банківський капітал являє собою фінансові активи, гроші, а також нематеріальні й матеріальні активи у грошовому вимірі, які знаходяться у розпорядженні банків при операціях щодо розміщення коштів і надання послуг з метою отримання прибутку [30].

Низка науковців (Зянько В. В., Спіфанова І. Ю та Коваль Н. О.) обмальовують ресурси банківських установ як обсяг коштів, які є у його розпорядженні та використані при проведенні активних операцій. Вони пропонують поділяти ресурси банку на власні, запозичені й залучені [18]. Банківським капіталом вони називають саме власні ресурси банків. Таким саме чином також групують ресурси банків Барановський О.І. і Путінцева Т.В. [6].

На думку Коваленкова В. В. та Черкашиної К.Ф., власні кошти - це лише частина банківських ресурсів [20].

Тієї самої думки дотримувалися такі науковці як: Коваль О. А і Прищенко І. Р. [21]. Довгань Ж. М. вважає, що замість терміну «ресурси банку» є більш доцільним використання терміну «капітал банку», яке більш точно відбиває економічний зміст процесу перетворення залучених коштів банком у позичковий капітал [13].

На думку Мельника О. М., власні кошти, або як по іншому їх називають - власний капітал банку, це є засоби, якими банк прямо володіє. Отже, він вважає поняття «власний капітал» і «власні кошти» тотожними [28]. Слобода Л. Я надає більш повну характеристику цього терміну. За його баченням, «власним капіталом банку» слід вважати кошти та грошову частину вартості майна, що належить безпосередньо його власникам і дозволяють забезпечити стійкість і економічну незалежність банківської установи та задіяні при проведенні активних операцій і наданні банківських послуг з метою отримання прибутку. Під дефініцією «банківські ресурси» слід розуміти фактично наявну у банківських установ вартість [57]. Капітал банку стає основним показником, який дозволяє засвідчити здатність до розвитку в майбутнього. Отже великою мірою від поповнення банками власного капіталу буде залежати зміцнення ресурсної бази українських фінансово-кредитних установ і наближення в цілому вітчизняної банківської системи до світової спільноти. Співвідношення термінів «банківські ресурси», «ресурсна база» та «банківський капітал» було подано на рис. 1.1 у вигляді схеми. Саме так можна представити, що термін «ресурси банку» є більш ширшим за «капітал банку». При цьому «власний капітал банку» - це кошти, що внесені в банк його власниками, а також акумульовані накопичені у вигляді нерозподіленого прибутку, резервів та інших компонентів як результат діяльності банку, який у сукупності дозволяє забезпечити фінансову стабільність банківської установи, її економічну незалежність та використовується при наданні послуг та здійсненні банківських операцій і з метою одержання прибутку та має вплив на його вартість.

В залежності від організаційно-правової форми, власний капітал банку поділяють на дві складові: акціонерний і пайовий. Акціонерний капітал безпосередньо формується із вартості акцій шляхом їх випуску і розміщення.

Рис. 1.1. Взаємозв'язок термінів: «банківські ресурси», «ресурсна база», та «капітал банку»

При первинному розміщенні, за умов, якщо акція має вартість вище номіналу, то акціонери банку одержують емісійний дохід, що є одним із складників власного капіталу [58]. В подальшому зростання суми акціонерного капіталу може відбуватися шляхом капіталізації отриманого прибутку й інших засобів, а також за рахунок здійснення додаткової емісії. Слід зазначити, що в такому випадку акціонерний капітал позначається як власний капітал, що належить банку за правом власності як акціонерному товариству, і тим самим - його акціонерам.

Пайовий капітал формується як сукупність паїв банку у складі статутного капіталу. Пайові банківські установи виникають як товариства з обмеженою відповідальністю, в яких відповідальність кожного учасника обмежується розміром його внеску. Слід зазначити, що на сьогодні банки з такою формою організації є відсутніми на банківському ринку України.

За формами інвестування різнять також власний капітал сформований у натуральній, грошовій формі або у формі фінансових активів [4]. Грошова форма належить до найбільш поширених. Вона є універсальною та ліквідною, що легко обертається в інші цінності. Власний капітал у матеріальній формі формується за рахунок споруд, будівель, обладнання. Формування власного капіталу шляхом внесення акцій, облігацій являє собою фінансову форму активів.

Для банківських установ за формою власності різнять такі види власного капіталу [17]: колективний (утворений на колективному володінні різними типами господарських товариств); приватний (заснований на правах власності фізичною особою); державний (що належить за правом власності державі).

Згідно норм статті 30 Закону України «Про банки і банківську діяльність», до капіталу банку включено основний та додатковий капіталі [42]. Банківський власний капітал поділяють на чистий і валовий капітал. Валовий власний банківський капітал - це сума нерозподіленого прибутку та всіх коштів банку. Під чистим власним капіталом розуміють валовий власний капітал без урахування банківських інвестицій в акції акціонерних товариств, діяльність підприємств та витрат майбутніх періодів. Отож, під чистим власним капіталом слід розуміти ту частину власних банківських коштів які виступають в якості кредитних ресурсів.

Думка, що банківський капітал є лише власним капіталом банку не є доцільною, оскільки, банки являючи собою представників фінансового посередництва, використовують як залучені так і позичені кошти. Банки через операції з цими коштами мають можливість отримувати основний прибуток. При цьому власний капітал є незначною, але доволі важливою часткою загальної суми капіталу банку, яка призначена, особливо, для захисту інтересів його кредиторів та акціонерів, а також для забезпечення його операційної діяльності. Заразом з цим, НБУ, встановлюючи розміри власного капіталу для банків, може впливати у цілому на їхню діяльність в суспільних інтересах [42].

Такий розмір власного капіталу залежатиме від наступних факторів:

- мінімальні вимоги щодо його рівня від НБУ;
 - особливості клієнтури банку - наявність великої кількості вкладників вимагає меншу кількість власних коштів;
 - особливості активних операцій - наявність великої кількості ризикових операцій потребує збільшення розміру власного капіталу.
- З економічної точки зору власний до капіталу банківських установ слід віднести особисті кошти власників банку, які було розміщено ними на свій власний ризик з метою отримання доходу. Для власників банку ризики відбиваються у ступені рентабельності капіталу, який може бути значно нижчим або діяльність банку призведе до появи збитків (чи навіть банкрутства), і це приведе до втрати коштів. Відповідно до статті 30 Закону України «Про банки і банківську діяльність» до складу основного капіталу входять зареєстрований та сплачений статутний капітал, емісійний дохід, розкриті резерви, які було сформовано або збільшено за рахунок нерозподіленого

прибутку, додаткові внески акціонерів до банківського капіталу, і загальний фонд покриття ризиків, що створено для покриття невизначених ризиків в банківській діяльності, без урахування нематеріальних активів та збитків поточного року [42]. Частка капіталу виділяється окремо з метою врегулювання величини власного капіталу, але при цьому може бути використання для фінансування діяльності банку та на його страхові потреби. Тому обсяг даної частки є найбільш мобільним, може змінюватися в залежності від зміни цілей, мети, тактики і стратегії банку, і від висунутих вимог наглядових і регулюючих органів. Такий компонент власного капіталу представлено у вигляді нерозподіленого прибутку. До того ж, частково для цієї цілі кошти можуть бути використані кошти у вигляді субординованого боргу [42].

Другий рівень капіталу - додатковий капітал - являє собою менш постійну частку капіталу з вартістю, що може мінятися. НБУ має вплив на величину додаткового капіталу, визначаючи його склад, а також умови і порядок його формування [42].

Субординований капітал включає засоби, що було залучено від юридичних осіб (нерезидентів і резидентів) у національній і в іноземній валюті на умовах субординованого боргу. Субординованим боргом значаться незабезпечені звичайні боргові капітальні інструменти, що банк не має права виводити з банківської установи раніше ніж п'яти річного терміну, а за умов банкрутстві банку або його ліквідації повертаються інвесторам тільки після повернення вимог інших кредиторів. Кошти, залучені на умовах субординованого боргу, можливо включати до складу капіталу банку тільки отримання відповідної згоди НБУ при дотриманні низки вимог [42]:

- борг є підпорядкованим, незабезпеченим та повністю оплаченим;
- не може бути погашеним з ініціативи власника;

- може бути застосованим для покриття збитків без подачі до банку вимог щодо заборони торговельних операцій.

Оскільки власний капітал виступає базою банківської діяльності, до нього висувуються певні вимоги у вигляді виконання обов'язкових нормативів [44]. У банківській практиці України з цією метою використовується термін «регулятивний капітал банку», що виступає інструментом регулювання банківської діяльності з боку НБУ (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Компоненти регулятивного капіталу банків

Регулятивний капітал характеризують як суму додаткового й основного капіталу, за вирахуванням балансової вартості низки активів [48].

Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1) складає 500 тис.грн. [31].

НБУ залишає за собою право перегляду вимог до Нормативу у Н1 при зміні валютного курсу, економічної ситуації в країні, стану міжнародних фінансових ринків.

Згідно методу обчислення розрізняють балансовий та регулятивний капітал. Регулятивний капітал банку наглядові органи використовують для визначення економічних стандартів банківської діяльності. Балансовий капітал банку вираховують як різницю між балансовою вартістю активів та зобов'язань. [29].

Традиційно прийнято вважати, що банківському капіталу притаманні певні особливості, а саме:

- він є базою для організації та створення роботи банку, а також для його діяльності до моменту акумуляції достатньої суми зобов'язань;
- є інструментом підтримки довіри клієнтів і віри кредиторів у фінансову спроможність банку;
- є регулятором довгострокового банківського розвитку;
- у випадку неочікуваних втрат або несприятливої ситуації капітал виступає як буфер, що дозволяє банку продовжувати свою діяльність;
- є базою для структурної перебудови банку, розробки та провадження новітніх послуг [25].

Для банківської установи особливого значення мають питання ефективного збереження та використання капіталу. Таким чином капітал виконує роль захисного бар'єру в боротьбі з ризиками банку. При цьому тільки плідне управління власним капіталом, зростання його оцінки, збільшення обсягів залучених коштів і збільшення активів може виступати гарантією надійного захисту. Дія банківського капіталу на ефективну банківську діяльність може виступати базою для формування вартості банку. Власний капітал банку є істотним фактором підвищення його кредитоспроможності. Можливість збільшення активних операцій визначається перед усім достатнім рівнем капіталу. Слід зазначити, що базу ресурсної бази банку складають запозичені кошти, а процесу кредитування попереджують депозитні операції. Тому банківська установа має підтримувати з боку контрагентів певний рівень довіри. А це змушує, в свою чергу, банк виконувати вимоги щодо стійкості та платоспроможності.

- Сутність підходів щодо управління власним капіталом банку

Банківський капітал є фінансовим ґрунтом діяльності банківської установи, отже є важливим розгляд його як об'єкта управління.

Управління капіталом позначається як діяльність, що зв'язана із залученням грошових коштів кредиторів та вкладників, визначенням суми і структури джерел грошових коштів, що знаходяться у тісних взаємовідносинах з їхнім використанням [36]. Отже, головна ціль процесу управління банківським капіталом визначається як підтримка та залучення капіталу в достатньому обсязі для забезпечення розширеного відтворення та захисту від існуючих ризиків. Розмір банківського капіталу має вплив на такі показники: розмір депозитної бази; обсяг активних операцій банку; величина відкритої валютної позиції банку. максимальна сума кредитів; можливості банку щодо розміщення засобів на фінансово-кредитних ринках.

Модель управління банківським капіталом - це сукупність елементів, які включають методи та принципи управління, ціллю яких є: 1) формування оптимальної структури і величини капіталу; 2) ефективне використання банківського капіталу [17].

Сучасна існуюча практика управління капіталом вітчизняних банків передбачає наявність двох рівнів його здійснення: рівень банку та рівень регулятора (рис. 1.3). Перший рівень передбачає державне управління. Його здійснює НБУ шляхом встановлення економічних нормативів банківської діяльності та оцінку стійкості банківської установи. На другому рівні - рівні самого банку - здійснюється цілеспрямоване управління, пов'язане з виконання вимог НБУ стосовно оцінки стійкості й нормативів.

Рис. 1.3. Існуючі рівні управління банківським капіталом

Провідне місце в процесі управління банківським капіталом належить методу, який виступає основою формування його вартості - це метод оцінки його вартості.

У існуючій банківській практиці виділяють кілька методів розрахунку вартості капіталу банку. До першого методу належить - метод

балансової вартості. Згідно з цим методом всі пасиви і активи оцінюються в банківському балансі за вартістю випуску або придбання. В даному випадку слід використовувати рівняння балансу, де капітал дорівнює сумі активів за вирахуванням усіх зобов'язань (1.1).

$$K = A - Z, \quad (1.1)$$

де K - власний капітал банку;

A - сума активів банку;

Z - сума банківських зобов'язань.

Такий метод оцінки банківського капіталу є прийнятним в тих випадках, коли не має значного розриву між ринковою та балансовою вартістю зобов'язань і активів.

Другий метод - ринкової вартості означає, що пасиви та активи банку оцінюються за ринковою вартістю. Керівництво банку оцінює зміни ринкової вартості власного капіталу, шляхом з'ясування поточних цін акцій банку та їх кількості в обігу. Цей метод в основному використовується правлінням банку для здійснення внутрішнього контролю та оцінок.

Третій метод має назву - метод «нормативних облікових процедур». Його сутність полягає в розрахунку суми капіталу за правилами, що встановлюються контролюючими органами. Відповідно до цього методу обсяг банківського капіталу розраховують як суму низки складників: нерозподіленого прибутку, акціонерного капіталу, резервних фондів, які використовуються для покриття валютних і кредитних ризиків, субординованих зобов'язань тощо. Даний метод має певні вади, які полягають у тому, що резерви на збитки та боргові зобов'язання слід вважати капіталом банку.

Метод левириджу виникає при визначенні пропорцій між залученими і власними коштами банку.

До вад методу кредитного плеча слід віднести: -

1. не виникає диференціація різних видів банківського капіталу;
2. не враховуються рівні ризику для окремих видів активних операцій;
3. небалансові зобов'язання і ризику, що були сформовані при цьому не враховуються.

Саме тому, сучасна практика банків даний метод визначення достатності капіталу використовує як допоміжний метод у сукупності із кількома іншими методами.

За методом аналізу порівняння показників з метою оцінки адекватності капіталу вживають такі відносні показники:

- відношення капіталу до загальної суми банківських активів;
- відношення капіталу до загального розміру депозитних зобов'язань;
- відношення капіталу до ризикованих активів, які визначаються сумою всіх активів, окрім готівки і цінних паперів держави.

Такі показники систематично аналізуються й контролюються регулюючими органами, але жодних обмежень чи норм не встановлюється. В процесі нагляду можна використовувати різні методи аналізу: динамічного, порівняльного та структурного. При оцінці необхідно порівняти дані певного банку із даними банків, що мають схожість за розмірами або із середніми значеннями по банківській системі.

До недоліків даного методу належать суб'єктивність висновків і оцінок, брак загальноприйнятих нормативів достатності банківського капіталу, його висока трудомісткість.

В основі методу експертних оцінок достатності банківського капіталу покладено використання експертних висновків щодо якісного оцінювання його прибутковості, управління банком, його ліквідності, структурності балансу, руху депозитної бази, ризиків активних операцій, особливостей регіонального ринку, на якому функціонує банківська установа.

Методика розкриває банківську діяльність в межах певної кон'юнктури та впливу взаємопов'язаних внутрішніх і зовнішніх чинників. За умов, якщо ринок характеризується підвищеним рівнем ризику або було виявлено недостатня стійкість внутрішніх структур, до банківської установи можливо висування певних вимог щодо підвищення капіталу вище мінімального рівня. Метод експертних оцінок логічно використовувати з метою оцінки достатності капіталу певного банку, але при цьому слід враховувати розмір вітчизняної банківської системи і різноманітність ринків, його застосування у зв'язку з чим можуть виникати певні проблеми. Поліпшення менеджменту власного капіталу є край важливим завданням з метою забезпечення стабільності пасивів і активів банку, збільшення рентабельності його діяльності та забезпечення стабільності банківської системи в цілому.

До основних напрямків подальшої банківської капіталізації є зростання їхньої вартості й підвищення ефективності процесу вкладання розміщення банківського капіталу є:

- подальший процес поглиблення процесів банківської капіталізації;
- формування доцільної нормативно-правової бази;
- пошук напрямів щодо вдосконалення валютного ринку та збільшення фондового ринку;
- удосконалення процесу оподаткування банків, зменшення податкового навантаження на банки в процесі нарощування капіталізації та збільшення обсягів кредитної діяльності.

Слід зазначити, що невисока вартість статутного капіталу не є виключенням продажу пакетів акцій за більш високими цінами. Власники вітчизняних банків прагнуть скористатися шансом під впливом сприятливої кон'юнктури отримувати надвисокі прибутки. Такі тенденції сприяють підвищенню «непрозорості» операцій. Тому банківські установи України мають розширювати процеси акумуляції власного капіталу. Отже доцільним є раціональне управління банківським власним капіталом, зростання статутного капіталу, здійснення ефективної дивідендної політики.

Розділ 2. АНАЛІЗ власного КАПІТАЛУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «Приватбанк»

АТ КБ «ПриватБанк» сьогодні позиціонує себе як універсальний банк, що є орієнтованим на роздрібний сегмент, активно надає послуги для середніх і малих підприємницьких структур, а також більш-менш працює з корпоративними клієнтами. Банківська діяльність здійснюється згідно банківської ліцензії, що видана у березні 1992 року НБУ.

АТ «Приватбанк» посідає 9 місце серед 11 найбільш надійних банків за показником надійності.

У 2023 році було підтверджено рейтинг АТ «ПриватБанку» міжнародним рейтинговим агентством «Fitch Ratings». Також дане агенство зберегло такі рейтинги «ПриватБанку»: як на рівні «ССС-» знаходиться довгостроковий рейтинг дефолту емітента в іноземній валюті (РДЕ), а на рівні «ССС» зафіксовано довгостроковий рейтинг дефолту, що відображається в національній валюті. При цьому залишили

на рівні «ССС-». рейтинг життєздатності АТ «Приватбанк».

Первинні рейтинги аналізованого банку, згідно оцінці спеціалістів «Fitch Rating», залишаються на рівнях, що є вищими за суверенні. Це демонструє доволі високий рівень прибутковості та кредитоспроможності «ПриватБанку», тим самим виділяє його серед інших банків України.

GSR - це рейтинг державної підтримки, при цьому було погіршено. Таке зниження рейтингу дозволяє стверджувати, що при нестачі капіталу «ПриватБанку», найвірогідніше, буде працювати в умовах заборони на вживання регулятивного капіталу в найближчому майбутньому. При цьому він не зможе отримати надзвичайну оперативну підпору капіталу з боку держави.

Результатом багаторічного функціонування банку станом на кінець 2023 року є робота більше ніж 5000 банкоматів, тисячі відділень, і десяти тисяч терміналів самообслуговування, що дозволяє облегшити життя клієнтів. Тому банк постійно модернізує свої сервіси й продукти, тим самим задовольняючи найбільш вимогливі потреби власних клієнтів [35].

Згідно даним Державного реєстру банків, відокремлених підрозділів АТ «Приватбанк», які зареєстровані складає 1209 підрозділів. Із них одне представництво, дев'ять філій та 1199 відділень різних груп, із яких 77 - тимчасово не працюють.

Держава виступає єдиним акціонером АТ «ПриватБанку», в особі Кабінету Міністрів України і володіє 100% акцій. У грудні 2016 року відбулася процедура реорганізації.

У кінці лютого 2022 року було введено воєнний стан в Україні через військові дії агресора, що призвело до виникнення значних пошкоджень цивільної інфраструктури, житлової та офісної нерухомості. Саме через окупацію низки територій України та ведення активних бойових дій, доступ до низки відділень «ПриватБанку» наразі є неможливим.

Банк є лідером роздрібного банківського ринку й обслуговує понад 19 млн клієнтів, системою «Приват24» користуються 15,5 млн українців, за 2022 рік через мережу POS-терміналів «Приватбанку» забезпечено товарів і послуг на 550 млрд грн .

Навіть працюючи у складні часи, АТ «Приватбанк» диває вперед економіку, при цьому кредитування бізнесу та фізичних осіб не зупиняється. Частка «ПриватБанку» у 2022 році підійнялася з 26% до 32% в портфелі роздрібного кредитування, надавши бізнесу нових кредитів на суму 23,8 млрд грн. Банк ставить на мету працювати за перемогу й відновлення України.

Найбільш значним ризиком для вітчизняної економіки наразі сьогодні є військові дії на території України. Військові дії негативно впливають на всі напрями діяльності в Україні і робить неможливим достовірну оцінку наслідків впливу на її економічну, фінансову та соціальну сфери.

В порівнянні з 2022 роком, АТ «Приватбанк» у 2023 році збільшив прибуток до оподаткування більше ніж у два рази, що відбулося через зростання бізнесу й довіри клієнтів. Відчутний фінансовий результат позначає прагнення «ПриватБанку» до ефективного управління та бажання сталого розвитку в довгостроковій перспективі. «Приватбанк» у найбільш складні роки ведення війни лишається прибутковим і при цьому значно покращує результати своєї діяльності. «ПриватБанку» продовжує надавати кредити для бізнесу, тим самим вкладаючи істотний внесок у відновлення економіки України та продовольчу безпеку.

Для «Приватбанку» 2022 рік став роком перевірок, нових звершень та пристосування до викликів війни. Всупереч війні, що триває на території України, АТ «ПриватБанку» продовжує демонструвати відчутні фінансові результати.

У 2023 році прибуток до оподаткування «Приватбанку» склав 72,8 млрд. грн. що майже у два рази більше, ніж результат 2022 року. При цьому, банку вдалося суттєво посилити свої позиції, а не лише їх зберегти.

До основних напрямків роботи АТ «Приватбанку» слід віднести: зростання економіки України шляхом надання кредитів бізнес-клієнтам та фізичним особам зі збереженням достатньої якості банківського кредитного портфеля, дотримання значних стандартів якості обслуговування клієнтів з врахуванням вимог існуючого законодавства, розробка й вдосконалення послуг та продуктів банків з застосуванням новітніх технологічних рішень.

До стратегічних напрямків на які орієнтований «Приватбанк» з врахуванням впливу війни, поточного стану та переміни зовнішнього кола, є слід віднести такі.

- Ключовим пріоритетом банку є підготовка до процесу приватизації, що перетинається зі стратегією фінансового сектору без врахування часових меж.

- МСБ та роздрібний бізнес є стратегічними галузями, що потребують відповідного погоджування операційної, продуктової та інфраструктурної стратегій.

- Витривала бізнес-модель та постійне отримання прибутку мають вирішальну роль.

- Підтримка ініціатив, що були спрямовані на поєднання значного досвіду банку із передовими технологіями.

Крім цього, «Приватбанк» має враховувати загальні вимоги до державних банків у своїй діяльності, що позначені в «Основних (стратегічних) напрямках діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки», які було схвалено 7 травня 2022 року розпорядженням КМУ.

Подібні вимоги є спрямованими на таке:

1. фінансова підтримка галузей економіки, що є пріоритетними та об'єктами критичної інфраструктури;
2. з метою захисту прав споживачів забезпечити доступність банківських послуг, у тому числі в межах соціального забезпечення населення. При цьому має бути відсутня фізична загроза для працівників банку;
3. створити умови для швидкого відновлювання банківських послуг у повному розмірі та забезпечити безперервність й функціональність роботи державних банків;
4. налагодження, створення та підтримка діяльності ефективної системи безпеки операційних систем, фізичної безпеки, у тому числі з використанням кібербезпеки та хмарних рішень;
5. впровадження заходів, що спрямовані на зменшення ризиків, у тому числі виконання заходів з банківської безпеки, реалізації можливих небезпек, наприклад контроль за ризиками безпеки, мінімізація та/або ліквідація наслідків загроз, що вже настали та кризових ситуацій;
6. ефективна та безперебійна робота банківського керівництва з метою прийняття неминучих управлінських рішень;
7. забезпечення банківської фінансової стійкості, виявлення потенційних загроз для стійкості, а також швидке реагування на небезпеку фінансовій стійкості з метою її уникнення.

АТ «Приватбанк» у 2023 році продовжив підтримувати вітчизняної економіку, наростивши чистий портфель кредитів для роздрібних клієнтів до понад 60 млрд грн, тобто на 39% і чистий кредитний портфель для бізнесу до понад 30 млрд грн., що відповідає 23%.

Кількість активних клієнтів бізнесу «ПриватБанку» у 2023 р. збільшилася до 875 тис., тобто на 110 тис. що відповідає 14,4% у рік.

«ПриватБанку» згідно оцінці фірми «СВВ», продовжує тримати лідируючу позицію в якості головного банку для бізнесу з часткою

підприємств - 61%. та юридичних осіб - 45%. За 2023 рік «Приватбанк» залучив на 44,7% нових клієнтів, що відповідає цифрі у 215,3 тис. зіставленні тим самим періодом 2022 року. Кожний четвертий клієнт банк відкривав рахунки без відвідування відділення, тобто дистанційно. Розвиток доступних та зручних сервісів дозволило збільшити кількість активних карток для бізнесу на 13% р/р, з 374 до 421 тис.шт., що дозволяє банку зберігати основні позиції за часткою ринку.

Основні показники «ПриватБанку» на початок 2024 року подані у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники АТ «ПриватБанку» на 01.01. 2024 року

Відповідно до фінансового Звіту банку, його активи за дев'ять місяців 2023 року підійнялися на 12%, досягли значення у 605,26 млрд. грн. до 30.09. 2023 року.

Таке збільшення пов'язано із збільшенням масштабу коштів, розміщених в НБУ з 11,46 млрд грн до 59,32 млрд грн, коштів на коррахунках та коштах у депозитах овернайт у банках.

В цілому за результатами роботи банку у 2023 році загальні активи банку збільшилися більше, ніж на 25%, досягли суми в 680 млрд грн.

Динаміка показників активів АТ «Приватбанк» за 2022-2023 рр. подана у табл. 2.2

Таблиця 2.2

Динаміка показників активів АТ «Приватбанк» за 2022-2023 рр.

АТ «ПриватБанк» на ринку фінансових послуг є безпеляційним лідером. При цьому він обслуговує більше 18 мільйонів українців, що знаходяться як за кордоном так і на території України. Велика довіра підприємств та громадян до «Приватбанку» та незначне покращення в країні економічної ситуації дозволили наростити обсяги депозитного портфеля до суми у 555 млрд грн, що відповідає 18% приросту (табл. 2.3).

Таке збільшення об'ємів бізнесу дозволило збільшити чистий процентний дохід «Приватбанку» на 16,7 млрд грн. При цьому зростання чистого процентного доходу ще на 3 млрд грн відбулося завдяки процентній політиці, що була реалізована НБУ впродовж 2023 року.

Таблиця 2.3

Динаміка показників пасиву АТ «Приватбанк» за 2022-2023 рр.

При цьому відзначено зростання чистого комісійного доходу до значення у 24,4 млрд грн або 20%. Операційні витрати банку в умовах росту бізнесу втримуються під сильним управлінським контролем (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Зміна чистого процентного доходу та чистого комісійного доходу АТ «Приватбанк» за 2022-2023 рр.

Суттєвий внесок у покращення фінансового результату діяльності банку за дев'ять місяців 2023 року внесло зменшення збитку від скорочення корисності до 0,072 млрд грн. При цьому за такий самий період 2022 року такий показник становив 17,34 млрд грн. Впродовж липня-вересня за даною статтею Банк отримав прибутку в сумі 0,697 млрд грн в порівнянні з попереднім кварталом - де сума склала 0,051 млрд., а у третьому кварталі 2022 року збитки склали 9,73 млрд грн(рис. 2.2).

Рис. 2.2. Динаміка показника прибутковості банку за 2022-2023 рр.

Відмічено поступове покращення якості кредитного портфеля, що дозволяє отримати вагому економію за витратами, пов'язаними з формуванням резервів. Перелічені вище здобутки є результатом ефективної та самовідданої роботи банківської команди. «Приватбанку» завдяки цим здобуткам одержав чистий прибуток у сумі 37,8 млрд грн і таким чином зробив до державного бюджету змістовний внесок: у вигляді податок на прибуток склав 26 млрд грн і перший платіж за дивідендами.

«ПриватБанк» у 2023 році з урахуванням поточних вимог НБУ мав достатній рівень капіталу. На кінець 2023 року його регулятивний капітал складав 64,8 млрд. грн., а норматив Н2 - 21,75% (при нормативному значенні >10%). Всі нормативні показники по ліквідності «Приватбанку» значно перебільшують норми, встановленні регулятором. Так, на кінець 2023 року коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами становив 462,8% (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB) - 266,1% при нормативі - не менше 100%.

«Приватбанк» приділяє велику увагу дослідженням і розробкам, заохочуючи в організації розвиток інновацій. Під час повномасштабного вторгнення, в цій сфері зусилля «Приватбанку» були спрямовані на виготовлення нових сервісів та продуктів для клієнтів, які б відповідали потребам військового часу. Крім цього, Банк був активним учасником формування законодавчого поля стосовно захисту прав позичальників, які через повномасштабні військові дії позбулися майна.

З метою підтримки бізнесу та населення у 2023 році у період війни «Приватбанк» запровадив низку програм та заходів:

- пролонгував програму автоматичного продовження на 1 рік дії карток, беручи до уваги бізнес картки, за якими клієнтам не потрібно звертатись до банківського відділення з метою перевипуску карток, що є найбільше актуальним для клієнтів на тимчасово окупованих територіях;
- ввів в дію digital-картку «єВідновлення» згідно з програмою відновлення пошкодженого житла через російську агресію. Через «ПриватБанк» частка виплат складає 70, 27%, об'єм виплат досяг понад 2.6 млрд грн. у 2023 році;
- одночасно з Міністерством соціальної політики запровадив картку «єОздоровлення». Ця картка має спеціальний режим застосування для оздоровлення дітей багатодітних та малозабезпечених, а ще дітей з інвалідністю;
- для виплати внутрішньо переміщеним особам виконував виплати на картку «єПідтримка» а також здійснював розрахунки по військовим облігаціям;
- підготував та ввів в дію преміальні digital-картки всіх ступенів (без пластику) з метою забезпечення карткових розрахунків, відкриття нових рахунків та додаткових, здійснення перевипуску картки без відвідування відділення;
- впроваджена можливість для вкладників отримувати депозитний договір за вкладом з діючими депозитними параметрами шляхом використання зручного каналу обслуговування для клієнта;
- перезапущено та впроваджено низку діючих кредитних продуктів: Кредитна лінія, Овердрафт, Лізинг, Агросезон. Було видано нових кредитів протягом 2023 року більше 24 тисяч, що дозволило підвищити до 30 млрд грн чистий кредитний портфель для бізнес-клієнтів

або на +23%;

8. • розпочато співпрацю з міжнародними фінансово-кредитними установами з метою розподілу ризиків та введення нових механізмів підтримки бізнесу через гранти. Було підписано угоди на суму 240 млн євро у серпні та грудні 2023 року з Європейським Банком Реконструкції та Розвитку з метою розподілу диференціації ризиків для нових кредитів;
9. • було введено низку інновацій для бізнес-клієнтів у 2023 році.

2.2 Аналіз достатності та структури капіталу банку

Аналіз власного капіталу слід розпочати з визначення загальної тенденції щодо зміни власного капіталу банку. Результати цього аналізу буде подано у табл. 2.4 та на рис. 2.3.

Таблиця 2.4

Загальний аналіз власного капіталу АТ «Приватбанк» протягом 2022-2023 рр.

В цілому характеризуючи складові власного капіталу слід зазначити, що розмір статутного капіталу залишився без змін, оскільки це найбільш стабільна компонента капіталу. При цьому номінальна вартість статутного капіталу «Приватбанку» станом на 31.12. 2023 року складала 206060 мільйонів гривень, тобто така сама як і на 31.12.2022 року. Загальна кількість простих акцій, ухвалених до випуску становила 735,93 мільйони акцій, їхня номінальна вартість за акцію становила 280 гривень.

Рис. 2.3. Динаміка компонентів власного капіталу АТ «Приватбанку» за 2022-2023 рр.

Всі випущені прості акції є повністю оплаченими та зареєстрованими. Будь-яка проста акція передбачає при голосуванні один голос. Управління державними корпоративними правами щодо «Приватбанку» виконує КМУ.

Інша компонента власного капіталу - результат від операцій з акціонером - на 31 кінець 2023 та 2022 років складала 12174 мільйона гривень. В неї було включено чистий прибуток від процедури первісного розміщення облигацій внутрішньої державної позики, які було отримано як внески до статутного фонду від акціонера у 2016-2017 роках.

У відповідності до вимог вітчизняного законодавства було створено загальні резерви та інші фонди в обсязі 12 959 млн. грн у 2023 року, що більше на 13,19% показника у 11449 млн грн на 31.12.2022 року. Така динаміка є позитивною. Оскільки ці резерви та фонди дозволяють збільшити захисні функції власного капіталу. Резервний капітал банк формує через відрахування з нерозподіленого прибутку суми, що не підлягає розподілу.

У 2023 році дивіденди згідно рішення КМУ, що передбачали обов'язкову державними організаціями виплату 80% від прибутку та рішення КМУ щодо затвердження річної фінансової звітності «Приватбанку» за 2022 рік, Банком було виплачено дивідендів у сумі 24 158 млн. грн., що відповідає сумі на одну акцію - 32,83 гривень. Ця сума є більшою ніж відповідні виплати за 2022 рік у сумі 28 040 млн. грн., що відповідає 38,10 грн на одну акцію. «Приватбанк» згідно з Податковим кодексом України 5047 млн грн перерахував з податку на прибуток.

Аналіз капіталу «ПриватБанку» за 2022-2023 роки доцільно розпочинати з дослідження дотримання банком нормативів достатності капіталу, які було затверджено НБУ. Цей вид аналіз необхідно виконувати шляхом вивчення щомісячної звітності, де подані дані щодо складових банківського капіталу. З метою управління капіталом аналіз достатності капіталу слід здійснювати щороку. Відповідно до діючих вимог регулятора, банківські установи повинні дотримуватися певного співвідношення регулятивного капіталу до банківських активів, із урахуванням ризику, на більш високому рівні, аніж мінімальне значення [29]. Також банки мають управляти власним капіталом, його достатністю в тих межах, що встановлені відповідно вимогам Базельської угоди про капітал.

У табл. 2.5 представлено структуру регулятивного капіталу АТ «ПриватБанк».

З табл. 2.5 слід зазначити, що структура регулятивного капіталу АТ «ПриватБанку» показує позитивні тенденції щодо збільшення майже за усіма компонентами. За 2022-2023 роки «ПриватБанк» сформував достатній рівень капіталу, з врахуванням підвищених вимог НБУ, що набули чинності у 2021 році.

Таблиця 2.5

Структура регулятивного капіталу АТ «ПриватБанку», млн. грн.

Впродовж 2022-2023 років відбулося збільшення усіх компонентів: як основного так і додаткового капіталу на 18,92%. Регулятивний капітал «ПриватБанку» на кінець 2022 року дорівнював 54523488 млн. грн, що вище встановлених мінімальних вимог регулятора. В цілому регулятивний капітал зріс на 10319858 млн. грн. або 18,93%.

Для повної оцінки рівня достатності регулятивного капіталу за аналізовані періоди слід проаналізувати ступінь виконання нормативів достатності капіталу (Н2 та Н3). Результати проведеного аналізу зосереджено у табл. 2.6 та рис. 2.4.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки нормативів достатності капіталу АТ «Приватбанк» за 2022-2023 рр.

Рис. 2.4. Динаміка нормативів адекватності капіталу АТ «Приватбанк» за 2022-2023 рр.

Отже, з рис. 2.4 видно, що впродовж 2012-2023 роках динаміка нормативу Н2 «ПриватБанку» була негативною. Норматив знизився на 8,54%, що означає, що знижуються захисні функції капіталу. Хоча при цьому його рівень був вище мінімального значення в 10%. Отже, «ПриватБанк» сьогодні належить до банків, з достатнім рівнем капіталізації і не вимагає вже зовнішнього фінансування. За результатами проведеного стрес-тестування з боку НБУ було виявлено, що навіть при наявності доволі несприятливого сценарію, ступінь адекватності капіталу не може впасти нижче нормативного значення.

Аналіз другого нормативу - Н3 показав, що «ПриватБанк» має достатній ступінь основного капіталу, хоча фактичне значення нормативу Н3 в порівнянні з 2022 роком знизилася з 11,90% до 10,88, тобто на -8,57%. Але при цьому він все ж таки перевищує граничне значення НБУ у 7%. Так динаміка є негативною і свідчить про зниження можливостей капіталу щодо захисту від ризиків активних операцій. Втім, в порівнянні із значенням даного нормативу в цілому по банківському сектору України він є меншим на 2,82%, що дозволяє

засвідчити, що «ПриватБанк» має постійно відстежувати цей показник, оскільки він є доволі нестабільним.

Таким чином, за підсумками проведеного аналізу достатності та адекватності забезпечення АТ «ПриватБанка» капіталом можна констатувати, що він є добре забезпеченим. При цьому істотний розмір Н1 також має позитивний вплив на розміри нормативів Н3 та Н2 банку. Доволі високі значення нормативів, що досліджувалися мають позитивний кредитний рейтинг «ПриватБанку». Відповідно до національної шкали, довгостроковий кредитний рейтинг АТ «ПриватБанку» станом на 31.12. 2022 року визначено на рівні **uaAA**, що дозволяє характеризувати його як банк з **«дуже високим рівнем кредитоспроможності»** в порівнянні з іншими українськими банками.

РОЗДІЛ 3. Шляхи щодо вдосконалення управління власним капіталом банку

3.1. Основні підходи до процесу стратегічного управління банківським капіталом

У зв'язку із глобалізацією світової економіки, що характеризується загостренням процесів конкуренції на фінансових ринках, викликає необхідність вирішення проблем розвитку системи управління банківським капіталом. Сьогодні банківські установи працюють в умовах військових дій та пов'язаної з цим постійної переміни політичної ситуації та економічного середовища. Отже важливим для банків як системи виникає його спроможність самоорганізуватися, адаптуватися та пристосовуватися до існуючих викликів бізнес-середовища з метою забезпечення ефективного використання банківського капіталу.

Досліджуючи адекватність банківського капіталу слід розпізнавати її як здатність забезпечити відповідний рівень прибутковості, який є достатнім для звичайної діяльності і розвитку банку в майбутньому в умовах ринкової конкуренції при належному виконанні своїх зобов'язань. Тому забезпечення ефективності та достатності використання банківського капіталу вимагає системного і комплексного підходів, що передбачає здійснення аналізу діяльності певних банківських структур і вивчення впливу на них макроекономічних чинників.

Управління капіталом банківських установ потребує використання адекватного механізму, що представлено як сукупність певних технологій та інструментів їхнього використання, які застосовуються при наданні банківських послуг з метою зменшення впливу негативних факторів у економічному колі. Саме цей підхід до визначення поняття функціонування банківських установ дозволяє побудувати дієвий механізм пристосування банківського сектору до економічних викликів стабільності нашої держави та визначити шляхи вдосконалення механізму управління банківським капіталом певних банків. Варто зауважити, що виділяють кілька моделей процесу, пов'язаного з розробкою стратегії управління. При цьому виділяють загальні три визначальні етапи: реалізація стратегії, стратегічний аналіз, стратегічний вибір (стратегічне планування). Виходячи з вищезазначеного, процес управління банківським капіталом можна подати так (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Схема процесу стратегічного управління банківським капіталом

Стратегічний аналіз розкриває ступінь впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на далекосяжний і поточний рівень адекватності та достатності банківського капіталу, оцінюючи їхню точну дію на стратегії управління. Потреба дослідження виникає через нестійкість зовнішнього оточення, і банківські установи мають розв'язувати істотні стратегічні питання з метою уникнення можливих небезпек. В загальному розумінні, стратегія управління банківським капіталом визначає як систему взаємодоповнюючих рішень з метою вибору напрямів, орієнтирів, норм, засобів та правил, які можуть затвердити управління системою утворюючими компонентами капіталу. В процесі створення моделі управління банківським капіталом слід враховувати визначальну глобальну проблему фінансової системи - постійні зміни і нестабільність. АТ «ПриватБанк» належить до найбільш технологічних банків України, оскільки він формулює тренди і створює тенденції на ринку банківських послуг і системно впроваджують інновації. При глобальному стрімкому цифровому розвитку й поширювання ризиків, що змінюються, з'являється необхідність створення найкращої моделі управління банківським капіталом. Така модель визначається ціллю банківської діяльності. Згідно до розробленої у 2022 році стратегії розвитку «ПриватБанку», його головною метою на п'ять наступних років - це бути надійною підпорою для бізнесу та своїх клієнтів, а ще сприяти підтримці розвитку економіки в цілому держави. Аналіз інформації про діяльність банку засвідчили, що до переважних клієнтів «ПриватБанку» належать фізичні особи, отже абсолютно правильним є спрямування стратегії розвитку банку та його потенціалу на підвищення попиту на послуги банку зі сторони юридичних осіб.

Управління банківським капіталом знаходиться в залежності від збільшення кількості клієнтів банку. У структурі клієнтів АТ «ПриватБанку» за даними 2022-2023 років преважують фізичні особи, отже частка юридичних осіб у загальній структурі клієнтської бази є меншою. Тому виникає потреба залучення суб'єктів середнього і малого підприємництва (МСП), що є доволі важливим завданням, оскільки підприємці мають більше фінансових коштів в наявності, в порівнянні з фізичними особами, а отже має інакшу політику щодо накопичення коштів.

Значна клієнтська база надає можливість використовувати різні стратегії у певних підсегментах, тому доцільним є використання таких підходів.

Роздільний підхід найчастіше використовують для значної кількості клієнтів, той той час як для головних клієнтів істотною має бути модель під назвою **«обслуговування персональними менеджерами»**. Роздільний підхід включає обслуговування клієнтів певними командами банківських менеджерів, що мають відповідну галузеву підготовку, які будуть здійснювати консультування бізнесу на загальних засадах.

Згідно моделі **«обслуговування персональними менеджерами»** очікуватиметься об'єднання низки підприємств щодо обслуговування у ізолюваного менеджера, який виконує роль для підприємства **фінансового консультанта**. У загальному вигляді розуміння цього підходу щодо акумуляції клієнтів у розрізі клієнтів - МСП подано на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Характеристика підходів до поліпшення обслуговування представників малого та середнього бізнесів

Таким чином, системне накопичення бази клієнтів стає головним завданням **у процесі управління капіталом «ПриватБанку», оскільки можливість залучення нових клієнтів з** сектору бізнесу дасть можливість банку одержати додаткові ресурси й направити їх на розвиток банківської діяльності та посилення його позицій на фінансовому ринку.

АТ «Приватбанку» з метою заохочення МСП слід запровадити серію заходів (рис. 3.3).

На підставі запропонованих підходів можна спрогнозувати кількість клієнтів. Для цього слід взяти в якості основного показника прогнозування швидкість залучення клієнтів («рефлекс зростання») у межах 5,1%, що відгукується зі значенням показників 2017-2019 років в середньому, і рівень відтоку клієнтів складає -4%. Ці показники ґрунтуються на орієнтації на перетинанні продажів послуг банків. Слід зауважити, що за цими показниками встановлено, що у 2024 році слід очікувати зменшення клієнтів, що викликано, преш за все, воєнними діями, міграційними процесами (демографічними чинниками), а також політикою банків щодо конкуренції у сфері Інтернет-банкінгу. Це пов'язано з тим, що частка клієнтів переходить до інших банків, наприклад «Monobank», оскільки шукають більш зручний банківський інтерфейс. Втім, виходячи з аналізу стратегії розвитку «ПриватБанку», слід зазначити, що банк зможе наростити кількість клієнтів, якщо зможе оптимізувати цифрову систему клієнтського обслуговування. Також можна очікувати збільшення кількості клієнтів через демографічний фактор, оскільки громадяни будуть зацікавлені у зростанні ліквідності своїх заощаджень, як особистих так і ділових, що можна отримати, зберігаючи кошти не в готівці, а на рахунках. Також, більшим попитом можуть користуватися банківські послуги, у разі якщо інфраструктура зможе дозволити клієнту користуватися в будь-який час своїми активами, незалежно від його місця знаходження, з мінімальними втратами.

Для збільшення кількості клієнтів через розширення цифрового банкінгу й покращання сервісу послуг банків можна запропонувати для «ПриватБанку» таку модель, яку мають враховувати в системі управління банківським капіталом (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Запропонована модель збільшення ефективності обслуговування «ПриватБанку» через розширення цифрового банкінгу
Головна ціль цієї моделі управління банківським капіталом визначається у збалансуванні цифрових і фізичних послуг для бізнес-клієнтів і роздрібних клієнтів через максимальне залучення клієнтів через зручність і доступність цифрового банкінгу. Запропоновані напрямки дозволять сформувати банківську бізнес-модель, у тому числі наростити чистий прибуток у 2024 році до розміру 34 млрд. грн з найбільшим рівнем ефективності й створити базу з метою отримання постійних дивідендів.

В цілому впровадження даної моделі має здійснити позитивний вплив на масштаби достатності капіталу «ПриватБанку» та рівень його фінансової стійкості, що має відбитися на даних його прибутковості.

Загалом слід зазначити, що у кінцевому підсумку від введення запропонованої моделі, яка побудована на базі стратегії розвитку «ПриватБанку» у 2024 році, він має одержати майже 10 млрд. грн. додатково доходу. Втім для досягнення цієї мети, має пройти час і існувати підходяще ринкове середовище. Отже, задля введення ефективного управління банківським капіталом, слід приділяти більшу увагу управлінню банківськими ресурсами, не впроваджувати доволі ризиковану політику, оскільки нестійке ринкове оточення потребує наявності в банківській установі стабільного фінансового резерву.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки результатів дослідження щодо вдосконалення управління банківським капіталом слід окреслити такі висновки:

1. Власний капітал банківських установ, на відміну від суб'єктів господарювання, аналогічного капіталу у сфері виробництва, займає невагому частку в сукупній сумі капіталі. Це пояснюється специфікою діяльності банків, яка полягає в тому, що банківські установи оперують здебільше залученими ресурсами, а власний капітал виступає відправною точкою в процесі організації банківської діяльності. Він використовується передусім для страхування інтересів кредиторів і банківських вкладників, гарантування фінансової стійкості та прибутковості банків.
2. Адекватний капітал банків є вірною фінансовою базою банківської діяльності, отже важливо досліджувати його як управлінський об'єкт. Модель управління банківським капіталом - це сукупність елементів, які поєднують методи та принципи управління, метою яких виступає формування оптимальної структури і величини капіталу; ефективне застосування капіталу.
3. Загальна характеристика діяльності «ПриватБанку» відображає той факт, що банківське керівництво відслідковує поточну ситуацію, що склалася у зовнішньому середовищі та вживає у разі потреби заходів для уникнення негативних дій, в міру можливості. Наступні негативні зміни, що відбуваються в макроекономічному середовищі мають негативний вплив на результати діяльності та фінансовий стан «ПриватБанку» у спосіб, який неможливо визначити наразі.
4. За підсумками проведеного аналізу достатності та адекватності забезпечення капіталом «ПриватБанк» слід зазначити, що він є добре забезпеченим основним та регулятивним капіталом, а мінімальний розмір нормативу Н1 має позитивний вплив на показники нормативів Н3 та Н2. Доволі значні значення нормативів, що досліджувалися, позитивно діють на кредитний рейтинг «ПриватБанку». На кінець 2023 року довгостроковий кредитний рейтинг «ПриватБанку», що було оцінено за національною шкалою встановили на рівні aaAA, що дозволяє охарактеризувати його як банківську установу надвисокою кредитоспроможністю в порівнянні з іншими вітчизняними банківськими установами.
5. Управління банківським капіталом залежить від збільшення кількості його клієнтів. За даними 2022-2023 року в структурі клієнтів «ПриватБанку» преважують фізичні особи. При цьому частка юридичних осіб у загальній сумі клієнтів банку є значно менше. Тому виникає потреба в залученні МСП суб'єктів, що стає доволі важливим завданням, оскільки бізнес користується більшими фінансовими ресурсами, в порівнянні з фізичними особами, а також користується іншою політикою щодо накопичення коштів. Адекватність банківського капіталу - це спроможність забезпечити достатній рівень прибутковості, для поточної діяльності і майбутнього банківського розвитку в ринковому середовищі з відповідним виконанням власних зобов'язань. Управління капіталом банківської установи потребує введення рівноцінного механізму, який фактично визначається як сукупність конкретних інструментів та технологій їхнього використання, які застосовують при наданні послуг банків з метою зменшення впливу негативних факторів економічного середовища.